

PÄIVÄKOTI SINITIUKUN
VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Tutkimusraportti

Helena Närvä

Opinnäytetyö, kevät 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak

Etelä Järvenpää

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi, lastentarhanopettajan

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Helena Närvä. Päiväkoti Sinitiuksen Varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelma ja tutkimusraportti.

Järvenpää, kevät 2010, 48 s. 1 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Järvenpään yksikkö, Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi(AMK), lastentarhanopettajan tutkinto.

Opinnäytetyö on tuotos (liite 1), joka on tehty yksityisen päiväkoti Sinitiuksen varhaiskasvatussuunnitelmaksi.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli koota varhaiskasvatussuunnitelma yksityiselle päiväkodille ja kuvata varhaiskasvatussuunnitelmaprojekti. Varhaiskasvatussuunnitelman kokoaminen tehtiin vuoden 2009 aikana ja siihen osallistui koko henkilökunta, vanhempia ja esikoululaisia. Suunnittelu perustui STAKESin varhaiskasvatuksen suosituksiin, Hattulan kunnan arvoihin ja suosituksiin, ajankohtaiseen kirjallisuuteen sekä päiväkoti Sinitiuksen laatukäsikirjaan ja yhdessä tehtyihin päiväkodin toimintasuunnitelmiin.

Tiedon keruu varhaiskasvatussuunnitelmaa varten tapahtui yhteisissä suunnittelupalaverissa, vanhempien illoissa ja nettisivun kautta kootulla kyselyllä. Tiedot kerättiin vanhemmilta suullisesti ja kyselylomakkeella. Henkilökunta tuotti tiedot kirjallisena. Varhaiskasvatussuunnitelmaa oli valittu aihealueiksi arjen toiminnot, toiminnallisuus, musiikkikasvatus, esiopetus sekä arvo- ja uskontokasvatus. Kyselyillä kerättiin tietoa näiltä aihealueilta. Aiheet valittiin päiväkodin perustoimintojen ja päiväkoti Sinitiuksen erityispainotusten perusteella.

Päiväkoti Sinitiuksen varhaiskasvatussuunnitelma kuvitettiin historiallisilla kuvilla, koska päiväkodissa halutaan vaalia perinteitä muiden toimintojen ohessa. Vanhemmille haluttiin myös välittää teoreettista tietoa aihealueista, siksi suunnitelmassa käytettiin myös kirjallisuuslainauksia. Suunnitelman päätarkoitus oli kuitenkin kuvata ja dokumentoida tarjottu päivähoito.

Varhaiskasvatuksen suunnittelu on tärkeä osa päivähoitoa. Suunnitelmallisuus lisää päivähoiton laatua ja antaa vanhemmille tietoa päivähoiton sisällöstä. Kasvatuskumppanuus luo pohjaa yhdessä sovituille kasvatustavoitteille. Varhaiskasvatussuunnitelma antaa myös tietoa kunnan päivähoitolle ja muille yhteistyökumppaneille yksityisen päiväkodin hoidon laadusta ja tavoitteista.

Asiasanat: Varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma, kasvatuskumppanuus, arjen toimet, toiminnallisuus, esiopetus, arvo- ja uskontokasvatus, musiikkikasvatus

ABSTRACT

Helena Närvä.

Day-Care Center Sinitiuku's Early Childhood Education Plan and Report.

Järvenpää, Spring 2010.

48, 1 appendix, Language Finnish.

Diaconia university of Applied Sciences. Degree Program in Social Services, option in Education Degree. Bachelor of Social Services.

This is a product, which has been made as an early childhood education plan for the private day-care center Sinitiuku.

The purpose of the thesis was to collect an early childhood education plan for a private day-care center, and describe the project. Constitution of the early childhood education plan took place during year 2009 and the entire staff, parents and preschoolers participated in the project. The design was based on STAKES's recommendations on early-childhood education, on values and recommendations of Hattula municipality, on current literature of this topic and on Sinitiuku's quality handbook together with day-care center's operation plans.

Gathering of information for the early childhood education plan took place in common drafting meetings, parent's meetings and through survey, which was collected via day-care centers web page. Information from the parents was collected orally and via the survey. The staff produced their information in writing. The early childhood education plan's main areas were functionality and features of everyday life, musical education, preschool education and education of values and religion. The survey gathered information from these areas. These areas were chosen by the basic functions and special emphases of the day-care center Sinitiuku.

Day-care center Sinitiuku's early childhood education plan was illustrated with historical pictures, because the day-care center wishes to preserve traditions amongst other functions. The plan also contains quotations from the literature. The purpose of these quotations was to pass theoretical knowledge of these areas to the parents. The main object of the plan, however, was to represent and document the given daycare.

The planning of early-childhood education is an important part of daycare. Method increases the quality of daycare and gives information of the contents of the daycare. Educational partnership builds the base of educational goal that are agreed on together. Early childhood education plan also informs municipality's daycare and other affiliates about the quality and goals of the private day-care center.

Keywords: Early childhood education, early education plan , educational partnership , features of everyday life , functionality , preschool education , education of values and religion , musical education

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	5
2 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN TEOREETTISET KÄSITTEET	7
2.1 Varhaiskasvatus	7
2.2. Varhaiskasvatussuunnitelma	8
2.3 Lapsilähtöisyys	9
2.4 Kasvatuskumppanuus	10
2.5 Huolen puheeksi otto	11
2.6 Päiväkoti Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelman keskeiset käsitteet	12
3 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA KEHITTÄMISTEHTÄVÄNÄ	13
3.1 Kehittämistehtävän tavoitteet.....	14
3.2 Kehittämistehtävän toteutus.....	14
3.3 Aineiston keruu	16
4 AINEISTON ANALYYSI.....	18
5 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN VALIDITEETTI JA RELIABILITEETTI.....	22
6 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAPROSESSIN ARVIOINTI.....	24
LÄHTEET.....	26
LIITTEET	27
LIITE 1: Päiväkoti Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelma	

1 JOHDANTO

Olen valinnut opinnäytetyöni aiheeksi varhaiskasvatussuunnitelman kokoamisen päiväkotiki Sinitiukulle. Sinitiuku on omassa omistuksessa oleva yksityinen päiväkotiki Hattulan kunnassa Parolassa. Hattulan kunnassa ei ole tehty kokonaista varhaiskasvatussuunnitelmaa, mutta kunta on koonnut päivähoiton arvo ja varhaiskasvatussuunnitelman linjaukset sekä esiopetussuunnitelman ja dokumentoinut ne. Päiväkotiki Sinitiuku toimii kunnan ostopalvelupäiväkotina ja täten on kiinteässä yhteistyössä kunnan päivähoiton johdon kanssa. On tärkeää, että päiväkodilla on yhteinen näkemys arvoista kunnan päivähoiton kanssa. Hattulan kunnan päivähoiton arvoja ovat ihmisenä kasvaminen, kunnioittaminen, perhe, turvallisuus ja leikki. Varhaiskasvatussuunnitelman linjauksina taas nähdään kasvatuskumppanuus, verkostoyhteistyö, varhainen tuki ja lapsen liikkuminen, leikkiminen, tutkiminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen. Näitä arvoja ja linjauksia löytyy myös STAKESin valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta (2007).

STAKES (2005) suosittelee, että kunnat ja päivähoitoyksiköt tekisivät oman varhaiskasvatussuunnitelmansa. On tärkeää, että päivähoito on suunnitelmallista ja perustuu tutkittuihin hyviin käytäntöihin. Varhaiskasvatussuunnitelmat palvelevat tätä tavoitetta. Näissä suunnitelmissa dokumentoidaan yksikön arvot ja toimintaperiaatteet. Jokainen päivähoitoyksikkö on luonteeltaan hiukan erilainen ja yksiköissä on omia suuntautumisvaihtoehtoja ja tavoitteita. On tärkeää, että nämä painotukset tulevat näkyviin. Varhaiskasvatussuunnitelma on työkalu, joka ohjaa arkista työtä.

Päiväkotiki Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelma syntyi aiemmin tehdyn laatukäsikirjan (2007) jatkoksi. Päiväkodissa on aloitettu laatutyö vuonna 2007 ja varhaiskasvatussuunnitelma on jatkoa tälle työlle. Suunnitelmassa haluttiin nostaa esille päiväkodin arvot, toimintaperiaatteet ja sisällölliset painotukset, joita ovat liikunta- ja musiikkikasvatus sekä arvokasvatus. Näillä sisältöalueilla tehdään työtä unohtamatta kaikkea muutakin päivähoiton arkeen kuuluvaa asiaa.

Varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen on vaativa prosessi. Siihen on osallistuu yleensä koko henkilökunta. Sinitiukussa suunnitteluun otettiin myös vanhemmat ja esikoululaiset mukaan. Täten suunnitelma on yhteinen tuotos ja palvelee yhteisenä käsikirjana laadukkaan päivähoiton toteuttamisessa.

Yksityinen päivähoito on joutunut etsimään paikkaansa päivähoiton koko kentässä. Yksityisyrittäjyys asettaa päivähoidolle monia haasteita. Yksityisen hoidon kilpailukyky perustuu kodikkuuteen, yksilöllisyyteen, joustavuuteen ja hoidon laatuun. Keskeisenä asiana on dokumentoitu hoito, joka on erityisen tärkeää kilpailutilanteissa. Päivähoitoa valvotaan ja erityisesti myös vanhemmat odottavat, että yksityinen päivähoito voisi vastata heidän tarpeisiinsa. Varhaiskasvatussuunnitelma kertoo hoidon tavoitteista ja laadusta. Päiväkoti Sinitiuku on halunnut vastata odotuksiin, joita yksityiselle hoidolle on asetettu, siksi päiväkodissa on tehty varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelmallisuus helpottaa myös jokapäiväistä hoidon toteuttamista ja lisää henkilökunnan osaamista ja sitoutumista hoidon tavoitteisiin.

2 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN TEOREETTISET KÄSITTEET

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pienten lasten elämänpiirissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on olla edistämässä lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää kasvatuksen ammattilaista ja vanhempien kiinteä yhteistyö, jolla varmistetaan yhteisen kasvatustehtävän toteutuminen. Varhaiskasvatusta järjestetään erilaisissa varhaiskasvatuspalveluissa, joista keskeisimpiä ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin toiminta. Yhteiskunta valvoo ja järjestää tai tukee päivähoitopalveluja, joita tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset päivähoiton tuottajat sekä seurakunta. Varhaiskasvatuksen piiriin kuuluu myös esiopetus, joka on vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista tarjottavaa suunnitelmallista opetusta ja kasvatusta. (STAKES 2007, 11)

Päivähoitolaki on tärkein varhaiskasvatusta ohjaava laki. Päivähoitolaissa on ohjeita ja velvoitteita päivähoiton järjestämiseksi kunnissa. Ohjeissa määritellään päivähoiton toimintamuotoja, tavoitteita, ympäristöä, ruokailua sekä erityistä tukea tarvitsevan lapsen tukitoimia. Asetuksilla määritellään lisäksi päivähoitohenkilöstön määrää ja koulutusta, päivähoiton osa- ja kokopäiväisyyttä sekä hakua päivähoitoon.

Päivähoitolaki koskee myös yksityistä päivähoitoa. Yksityiseen päivähoitoon liittyy myös laki lasten kotihoidon sekä yksityisen hoidon tuista. Päivähoitoa liittyvät myös muut kunnan hallintoon liittyvät lait sekä osaltaan lastensuojelulaki. (Alila & Parrila, (toim.) 2004, 12 - 14.)

Tasapainoisessa varhaiskasvatuksessa tarvitaan lapsen, kasvattajan sekä vanhemman näkökulmaa. On erilaisia tapoja ja painotuksia järjestää varhaiskasvatusta. Tärkeää on kuitenkin tavoitteellinen kasvatus, jossa aikuinen on läsnä ja hyödyntää kokemustaan työskennellessään lapsen kanssa. On tärkeää huomioida lapsen ainutlaatuisuus ja

yksilöllisyys sekä tehdä vanhempien kanssa tavoitteellista yhteistyötä. Tasapainoisessa kasvatuksessa korostuu selkeä suunnitelmallisuus ja tavoitteet, kasvun ja kehityksen mahdollisuuksien löytäminen, aiemman kokemuksen ja hyvien käytänteiden arvostaminen sekä uusien mahdollisuuksien löytäminen ja epävarmuuden ja muutosten sietäminen. (Reunamo 2007, 117, 108.)

2.2.Varhaiskasvatussuunnitelma

Päivähoitoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien taustalla on valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka on sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen (STAKES) laatima ja hyväksytty vuonna 2002. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on antaa valmiuksia varhaiskasvatushenkilökunnan ammatilliseen kehittymiseen, lisätä vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatuspalveluissa sekä kehittää moniammatillista yhteistyötä. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma kuvaa arvoja ja kasvatustavoitteita. Arvojen ydinsisältöä on lapsen oikeuksien toteutuminen. Arvoina mainitaan muun muassa lapsen edun tavoittelu, syrjintäkielto, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen ja lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. Varhaiskasvatuksessa tulisi kiinnittää huomiota henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämiseen, toiset huomioon ottavaan käyttäytymiseen ja lapsen itsenäisyyden asteittaiseen lisääntymiseen. Varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan myös ympäristöä, kasvattajan osuutta hoidossa, lapsen ohjausta ja sisällöllistä orientaatiota. (STAKES 2007, 15 -18.)

STAKES suosittaa myös varhaiskasvatussuunnitelman tekoa kunnissa ja päivähoitoyksiköissä. Kunnallisessa suunnitelmassa tulisi näkyä varhaiskasvatuksen palvelujen tuottamistavat, toimintamuodot ja niiden ominaispiirteet. Varhaiskasvatukseen on myös tärkeää luoda laatujärjestelmä ja turvallisuus-suunnitelma. Kunnallisessa suunnitelmassa on esitettävä myös erityistä tukea tarvitsevan lapsen hoidon järjestäminen. Esiopetus ja perusopetuksen jatkumo on tärkeä sisältö. Kasvatuskumppanuus ja moniammatillinen yhteistyö kuuluvat päivähoiton toteuttamiseen. Päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa

kuvataan päivähoitoyksikön toimintaympäristöä ja yksikön erityispiirteitä ja painotuksia. Tavoitteet ja toimintamuodot kirjataan suunnitelmaan. (STAKES 2007, 43 - 44.)

2.3 Lapsilähtöisyys

Jokainen lapsi on yksilö ja omaa omia henkilökohtaisia piirteitä. Ympäristö ja perimä muovaa lapsen luonnetta ja temperamenttia. Temperamentilla tarkoitetaan ihmiselle tyypillisiä käyttäytymismuotoja: vilkkautta, rauhallisuutta, ujoutta, äkkipikaisuutta, sinnikkyyttä, levottomuutta, aktiivisuutta ja sosiaalisuutta. Lapsi voi olla temperamentiltaan helppo, hitaasti lämpenevä tai hänellä voi olla vaikea temperamentti. Lapsen temperamentti vaikuttaa päivähoiton arjessa ryhmään sopeutumiseen ja mahdollisiin kehityksellisiin vaikeuksiin. Päivähoidon lapsilähtöisyys tarkoittaa lapsen mielipiteen kuuntelua ja lapsen tarpeista lähtevää kasvatusta ja ohjausta. (Koivunen 2009, 19 -23.)

Lapsilähtöisyys ei tarkoita sitä, että lapsi toiminnallaan ohjaa kaikkea tekemistä, vaan varhaiskasvatusta toteutetaan aikuisjohtoisesti vuorovaikutuksessa lapsen kanssa, Lapsen tarpeita ja kokonaiskehitystä huomioidaan yksilöllisellä havainnoinnilla.

Kasvattaja havainnoi lasta yksittäisissä ja ryhmätilanteissa. Lapsi tulee tutuksi kasvattajalle ja hän näkee selvemmin lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet, taidot ja vaikeudet. (Koivunen 2009, 19 – 24 ja Reunamo 2007, 105.)

Lapsilähtöisyys on tärkeä näkökulma päivähoitotyössä. Päivähoitoa toteutetaan lapsen tarpeiden pohjalta ja varhaiskasvatussuunnitelmissa tulisi ottaa ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Varhaiskasvatussuunnitelmissa tämä näkyy siten, että lapsen osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuuksia pidetään esillä ja lapsi tulee kuulluksi myös ongelmatilanteissa. Henkilökunnalta tämä edellyttää herkkyyttä ja riittävää havainnointikykyä.

2.4 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa kodin ja päiväkodin yhteistyötä lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuudessa päiväkotiki ja koti kantavat yhdessä vastuuta lapsesta. Päivähoidon tehtävä on tukea kodin kasvatustyötä. Päävastuu kasvatuksesta on lapsen vanhemmilla. Kasvatuskumppanuudessa jaetaan tietoja, taitoja, näkemyksiä, osaamista ja ymmärrystä lapsen parhaaksi. Kasvattajat kertovat lapsen päivästä ja jakavat kokemuksiaan vanhemman kanssa. Vanhempi saa tietoa ja kokee turvallisuutta lapsensa hoidosta. Kasvatuskumppanuudessa voidaan ottaa puheeksi myös vaikeita asioita, vastoinikäymisiä hoidossa ja lapsen tuen tarvetta. Kasvatuskumppanuudessa tuetaan lapsen ja vanhemman kiintymyssuhdetta ja vahvistetaan lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20 - 21.)

Lapsen tulo päivähoitoon on erotilanne ja siksi lapsi tuntee yleensä ikävää. Kasvattaja luo toiminnallaan turvallisen erotilanteen ja ikävöiminen on sallittua. Kasvatuskumppanuus luodaan hoidon alussa ja sitä helpotetaan esimerkiksi aloituskotikäynneillä. Kotikäynneillä tutustutaan lapsen omaan kotiympäristöön ja lapsen luonteeseen, tapoihin ja tottumuksiin. Aloituskotikäynnillä kasvattaja saa tietoa vanhempien toiveista päivähoiton toteuttamiseksi. Lapsen hoidosta keskustellaan myös kasvatustilanteissa, joita järjestetään vähintään vuosittain. Näissä keskusteluissa tarkentuu lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma. Kasvatuskumppanuus on myös tärkeä kokemus lapselle. On tärkeää, että kasvattaja arvostaa vanhempien näkemyksiä ja ottaa niitä riittävästi huomioon hoidon kuluessa. Tällöin lapsi saa kokemuksen siitä, että tärkeät aikuiset ovat yhteistyössä hänen parhaakseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20 -21.)

Kasvatuskumppanuus haastaa kokonaisvastuun ottamiseen päivähoiton onnistuneesta toteutuksesta. Päivähoidossa korostuu vuorovaikutus sekä lasten että vanhempien kanssa ja siksi päivähoitohenkilökunnan tulisikin kehittää vuorovaikutus- sekä yhteistyötaitojaan. Kasvatuskumppanuus mahdollistaa vanhempien olemisen osallisena lapsen päivähoitopäivässä ja näin parantaa myös lapsen ja vanhemman välistä suhdetta.

2.5 Huolen puheeksi otto

Päivähoidossa voidaan kokea huolta, jos lapsella ilmenee vaikeuksia kasvussa, kehityksessä tai oppimisessa. Vaikeudet voivat ilmetä lapsen tarkkaavuudessa, keskittymiskyvyssä, käytöksessä tai motoristen tai kielellisten taitojen alueella. Lapsella voi olla myös tunne-elämään liittyviä häiriöitä. Kasvattaja havainnoi lasta ja on yhteistyössä vanhempien kanssa. Huolen puheeksi otossa käytetään STAKESin (2005) laatimaa Huolen puheeksioton vyöhykkeistöä. Vyöhykkeistön tärkeimmät osa-alueet ovat: ei huolta, pieni huoli, huolen harmaa vyöhyke, jossa suurempi huoli aiheuttaa välitöntä tilanteeseen puuttumista. Vyöhykkeistöä käytetään vain silloin, kun kasvattajilla syntyy huolta lapsesta. (Eriksson & Arnkil, 2007.)

Lapsen kehitys on yksilöllistä. Kehitys etenee kuitenkin samassa järjestyksessä. Ensin kehittyy tarkkaavuus, sitten motoriikka ja sen jälkeen kieli. Myöhemmin nämä ominaisuudet kehittyvät yhtäjaksoisesti. Lapsen kehitykseen vaikuttaa ympäristö ja perimä sekä vuorovaikutus läheisten ihmisten kanssa. Lapsella voi olla kehitysviiveitä tai erityisvaikeutta sosioemotionaalisella, havaintotoimintojen, motoriikan tai kielellisten toimintojen alueella. On tärkeää ottaa huoli puheeksi riittävän ajoissa, että lapsen tukitoimet mahdollistuvat. Huolen puheeksiotto ja lisäävun hakeminen tapahtuu kasvattajan luvalla. Selvittelyissä käytetään apuna erityislastentarhanopettajaa, psykologia, sosiaalityöntekijää ja puheterapeuttia. Perhe voidaan ohjata myös perheneuvolaan tai muiden palvelujen piiriin. (Koivunen 2009, 98-99.)

Lasta havainnoidaan päiväkodissa päivittäin. Tarkoituksena ei ole löytää erityisiä huolia vaan varmistaa, että lapsen kehitys on oikean suuntaista. Huolen puheeksiotto on apuväline, jota käytetään vain tarvittaessa. Huolet on kuitenkin tärkeä ottaa puheeksi ja antaa tarvittavaa tukea ja ohjausta vanhemmille, silloin, kun huolta syntyy. Päivähoitohenkilökunta tekee aloitteita ottaessaan puheeksi vaikeita asioita. Kasvattajilta tämä vaatii ammatillista herkkyyttä ja taitoa. Työnohjaus auttaa kasvattajaa toimimaan oikein näissä tilanteissa.

2.6 Päiväkoti Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelman keskeiset käsitteet

Päiväkoti Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelmassa on käytetty kuvattuja käsitteitä. Varhaiskasvatus päiväkodissa on lapsilähtöistä, toiminnallista ja arjen tarpeista lähtevää hoivaa, huolenpitoa, kasvatusta ja opetusta. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista ja ottaa huomioon hoidon kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden. Kasvatuskumppanuudessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä vanhempien kanssa. Päiväkodissa tehdään aloituskotikäyntejä sekä käytetään Huolen puheeksioton vyöhykkeistöä. Lapelle tehdään oma varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Päiväkotiin on tehty varhaiskasvatussuunnitelma.

Päiväkodin toiminnallisuus tarkoittaa vapaata leikkiä ja järjestettyjä toimintatuokioita, johon kuuluvat käden taidot, liikuntahetket, musiikkileikkikoulu, draama, ulkoliikunta sekä retket. Arvo- ja uskontokasvatukseen kuuluvat papin vierailut, vierailut seurakunnassa sekä omat hengelliset aamupiirit kerran kuussa. Arvokasvatus liittyy jokapäiväiseen toimintaan, jossa valitaan toiset huomioon ottavia toimintatapoja, ohjataan toisen elämän kunnioittamiseen sekä opitaan arvostamaan luontoa sekä säästämään luonnonvaroja.

3 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA KEHITTÄMISTEHTÄVÄNÄ

Varhaiskasvatussuunnitelman kokoaminen toteutettiin vuoden 2009 aikana päiväkotiki Sinitiukussa yhteisenä projektina. Henkilökunta kokoontui tammikuussa 2009 ensimmäiseen suunnittelukokoukseen, jossa tehtiin päätöksiä siitä, miten varhaiskasvatussuunnitelmaa lähdetään tekemään. Päätettiin, että varhaiskasvatussuunnitelma tehtäisiin yhteistyönä henkilökunnan, vanhempien ja esikouluikäisten lasten kanssa. Päätettiin kokoontua tarpeen mukaan henkilökunnan kesken ja järjestää vanhempien illat osastoilla sekä avata kotisivulle kysely Aineiston kokoaisivat tutkija sekä vastaava lastentarhanopettaja syksyllä 2009.

Päiväkoti Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelman osa-alueiksi valittiin arjen toiminnot, musiikkikasvatus, esikouluopetus sekä arvo- ja uskontokasvatus. Valitsin aluksi alueet päiväkodin toimintojen mukaisesti. Yhteisessä kokoontumisessa painotusalueet hyväksyttiin. Musiikkikasvatus valittiin suunnitelmaan päiväkodin erityispainotuksen vuoksi, samoin uskontokasvatus valittiin, koska päiväkotiki painottaa perusarvojen vaalimiseen päivähoitossa ja tähän kuuluu myös lakisääteinen uskontokasvatus. Arjen toiminnot ja esiopetus kuuluivat luonnollisena osana suunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelma annettaisiin lainattavaksi ja luettavaksi vanhemmille sen valmistuessa. Suunnitelmaa ei olisi tarkoitus laittaa kokonaan luettavaksi kotisivulle.

Tutustuin kirjallisuuteen muun muassa varhaiskasvatuksen suunnittelun valtakunnallisiin suosituksiin sekä kertosin päiväkodin laatukäsikirjan arvoja. Päätettiin, että henkilökunta kartoittaa oman osastonsa toimintaa ja tärkeinä pitämiään asioita varhaiskasvatuksessa. Kevään 2009 aikana ryhmät kokoontuisivat omilla osastoillaan muutamia kertoja. Kevään yhteisissä kokoontumisissa maaliskuussa ja toukokuussa pohdittiin tuotoksia ja pohdittiin aihetta eteenpäin. Vanhemmille järjestettiin helmikuussa vanhempien ilta, jossa he saivat pienryhmissä kirjallisesti tuottaa omia mielipiteitään neljältä eri alueelta. Kesän 2009 aikana vanhemmille avattiin nettisivu päiväkodin kotisivuilla, jossa he saivat osallistua sähköpostin kautta varhaiskasvatussuunnitelman tekoon. Tuotokset olivat valmiina kesällä 2009, jolloin

tutkija etsi teoreettista taustamateriaalia tutkimukselle. Varhaiskasvatussuunnitelman kirjoitusvaihe oli elokuusta marraskuuhun 2009. Prosessiin kuului myös Hattulan kunnan arvoihin, varhaiskasvatussuunnitelman linjauksiin sekä esiopetussuunnitelmaan tutustuminen.

3.1 Kehittämistehtävän tavoitteet

Opinnäytetyöni tavoitteena oli siis tehdä vuoden 2009 aikana päiväkotikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma päiväkotia Sinitiukulle yhteistyönä henkilökunnan ja asiakkaiden kanssa. Tavoitteena oli yhdessä pohtia varhaiskasvatuksen toteutumista päiväkotia Sinitiukussa. Tärkeää pohdinnassa olisivat päiväkodin arvot ja arkinen hoidon toteuttaminen sekä tavoitteet, joihin haluttiin pyrkiä. Tärkeää oli myös saada esille vanhempien mielipide siitä, mitä he odottavat päivähoitolta erityisesti valituilta alueilta sekä kasvatuskumppanuudesta. Kasvatuskumppanuudesta kysyttiin pääasiassa siksi, että henkilökunta saisi tietoa siitä, miten vanhemmat kokevat päivähoiton ja vanhempien yhteistyön sekä miten sitä voisi parantaa. Esikouluikäisiltä lapsilta kysyttiin heidän mielipiteitään siitä, mikä on heidän mielestään hyvää ja tarpeellista päiväkodissa.

Kehittämistehtävän tavoitteena oli myös 1. hoidon laadun jatkuva seuranta ja parantaminen 2. STAKESin suositusten ja varhaiskasvatuslinjausten parempi huomioiminen. 3. tarkoituksena oli omien käytäntöjen pohtiminen ja mahdollinen muuttaminen. Varhaiskasvatussuunnitelman tekemisen 4. tarkoituksena oli myös olla jatkoa jo tehdylle laatukäsikirjalle, joten samalla voitiin arvioida päiväkodin laatutyötä.

3.2 Kehittämistehtävän toteutus

Päiväkotia Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelman teko toteutettiin toimintatutkimuksen menetelmin. Toimintatutkimuksen perusteet ovat syntyneet 1930 -1940-luvuilla, jolloin Kurt Lewin loi tutkimukseen peruskäsitteiksi yhteistoiminnallisuus, demokraattisuus

sekä muutos. Toimintatutkimus on prosessi, jonka aikana pyritään parantamaan toiminnan laatua tietyissä tilanteissa. Toimintatutkimus etenee vaiheittain, prosessin aikana keskustelujen ja pohdinnan kautta pyritään muutoksiin käytännössä. Prosessiin kuuluu myös toiminnan ja tulosten arviointi. (Syrjälä & Ahonen ym. 1996, 39.)

Toimintatutkimus kuuluu laadullisiin, kvalitatiivisiin tutkimusmenetelmiin. Laadullista tutkimusmenetelmää käytetään, kun ollaan kiinnostuneita tapahtumien yksityiskohtaisista rakenteista, tapahtumissa mukana olleiden toimijoiden merkitysrakenteista, halutaan tietoa syy-seuraussuhteista ja kun, halutaan tutkia luonnollisia tilanteita, joita ei voi järjestää kokeeksi. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä voidaan tutkia ryhmien toimintaa aidossa ympäristössä. Laadullisuus on luovaa ja kontekstisidonnaista. Prosessi on läsnä tutkimuksessa ja täten tämä menetelmä siis sopii hyvin tämän tutkimuksen kuvaukseen. (Holliday 2007, 12.)

Toimintatutkimuksessa pyritään ratkaisemaan käytännön ongelmia, parantamaan sosiaalisia käytäntöjä sekä hankkimaan lisää ymmärrystä toimintatapoihin työyhteisöissä. Toimintatutkimuksessa pyritään tietyn interventioon muuttamaan toimintaa ja arvioimaan sitä. Toimintatutkimuksessa on tietty sosiaalinen käytäntö, jota pyritään muuttamaan halutuksi, tutkimus etenee suunnittelun, toiminnan havainnoinnin ja reflektoinnin avulla vaiheittain, osallistujat ovat vastuullisia prosessin kulusta itselleen ja muille osallistujille. (Metsämuuronen 2008, 29 -30.)

Toimintatutkimus etenee siten, että aluksi on arkipäivän tilanteesta lähtevä ongelma, sitten kootaan asiasta kiinnostuneet ja neuvotellaan heidän kanssaan, seuraavaksi etsitään tutkimuskirjallisuutta, muokataan ja tarkennetaan ongelmaa. Seuraavat vaiheet ovat tutkimuksen kulun suunnittelu, tutkimuksen arvioinnin suunnittelu, uuden projektin käynnistäminen ja aineiston tulkinta ja projektin arviointi. (Metsämuuronen 2008, 31 -32.)

Toimintatutkimuksesta on esitetty kritiikkiä joistakin asioista. Tavoitteet tai metodit voivat olla esitelty epäselvästi, tutkijan ja osallistujien rooli ja sitoutuneisuus voi olla erilaista ja myös teorian ja käytännön välillä voi olla ristiriitaa. Toimintatutkimuksen onnistumisen kannalta on tärkeää tasavertainen dialogi ja vastuullisuus tutkimuksen

onnistumisesta. Osallistujien pitäisi itse haluta kehittää työtään (Syrjälä & Ahonen ym. 1996, 53.)

3.3 Aineiston keruu

Päiväkoti Sinituukun varhaiskasvatussuunnitelman teko noudatti toimintatutkimuksen päälinjoja. Tutkimus toteutettiin Metsämuurosen (2007, 105.) kahdeksan kohdan mukaisesti.

1. arkipäivän tilanteesta lähtevän ongelman identifiointi, arviointi ja muotoilu
2. alustava keskustelu ja neuvottelu asiasta kiinnostuneiden osapuolten välillä
3. aiemman tutkimuskirjallisuuden etsiminen
4. ensimmäisessä kohdassa muotoillun ongelman muokkaaminen ja uudelleen järjestäminen
5. tutkimuksen kulun suunnittelu
6. tutkimuksen arvioinnin (evaluaation) suunnittelu
7. uuden projektin käynnistäminen
8. aineiston tulkinta ja projektin arviointi

Aluksi kartoitettiin tutkimustehtävä: halusimme tehdä sellaisen varhaiskasvatussuunnitelman, jossa korostuisi valitsemamme painostusalueet. Suunnitelman tekoon haluttiin saada koko henkilökunta, kiinnostuneita vanhempia ja esikoululaisia. Tutkimusaineisto henkilökunnalta päätettiin kerätä pienryhmätyöskentelyn avulla. Ryhmiin kuului osastojen henkilökunta. Ryhmissä oli lastentarhanopettajia, lähihoitajia ja oppisopimusopiskelijoita sekä sosionomi. Yleensä ryhmään kuului 2-3 työntekijää. Työntekijät etsivät vastauksia neljään tutkimusalueeseen. Ryhmät tekivät kirjallisen raportin aineistostaan.

Vanhemmilta tieto kerättiin suullisesti keskustellen sekä kirjallisesti. Tiedot kirjasi osaston työntekijä. Vanhemmat vastasivat pienryhmissä vapaamuotoisiin kysymyksiin, joissa tiedusteltiin, mitä he toivovat päivähoitolta arjen toiminnoissa, toiminnallisissa tuokioissa, arvo- ja uskontokasvatuksessa sekä esiopetuksessa sekä lisäksi oli kysymys

kasvatuskumppanuudesta. Lisäksi vanhemmat kertoivat, mikä on hoidossa hyvin ja kertoivat toiveitaan päivähoidolle. Vanhempien iltoja järjestettiin kaksi kertaa toinen alle 3-vuotiailla, toinen 3 -4-vuotiailla. Isompien lasten vanhemmat ja illoista poissa olleet saivat mahdollisuuden vastata nettikyselyyn. Nettikyselyyn vastasi 5 vanhempaa, vanhempien iltojen osallistujien tarkka määrä ei ole tiedossa, mukana oli kuitenkin useita vanhempia. Esikouluikäisiltä lapsilta (4 lasta) kysyttiin, mitä he haluaisivat tehdä päivähoidossa, mikä oli tarpeellista ja kiinnostavaa puuhaa.

Vastaukset analysoitiin siten, että löydettiin keskeiset teemat hyvästä hoidosta alle 3-vuotiailla ja yli-3-vuotiailla. Nämä hoidon eri osa-alueiden keskeiset sisällöt kirjattiin vahaiskasvatussuunnitelmaan. Muut sisällöt valittiin ajankohtaisuuden, toimivuuden ja yhdessä sovittujen sisältöjen mukaisesti. Tutkimusaineisto kerättiin tammi- elokuussa 2009.

4 AINEISTON ANALYYSI

Tutkimuksen analyysiosassa tutkijan pitäisi löytää keskeiset ja tärkeät sisällöt tutkimuksesta analyysin ja tulkinnan avulla. Kuvauksen kohteena ovat aineiston pohjalta syntyneet teemat ja niiden havainnollistaminen. Teemojen pohjalta voidaan tehdä yleistyksiä. Tutkimustulosten esittely on laadullisessa tutkimuksessa joustavaa. Teoreettista, tutkimuskirjallisuuden ja aineiston yhdistävää pohdiskelua on jatkuvasti mukana. (Hirsjärvi 2009, 268.)

Aineiston analyysissa tuodaan esille keskeisiä teemoja kustakin aihealueesta ja niihin liittyvää sisällöllistä toimintaa. Henkilökunnan, vanhempien ja lasten mielipiteet tuodaan esille erikseen, silloin, kun ne eivät ole yhteneväisiä, muuten teemat on käsitelty yhteisinä teemoina.

Kerätyn aineiston perusteella löydettiin arjen toimintojen tärkeiksi teemoiksi sekä vanhempien ja henkilökunnan mielipiteissä alle 3-vuotiaalla: samojen sääntöjen ja periaatteiden noudattaminen kotona ja päivähoidossa, arjen rutiinien tärkeys, toisten huomioon ottaminen, ryhmässä olemisen oppiminen, hyvien tapojen vahvistaminen, omatoimisuuden lisääminen ja yhteistyö vanhempien kanssa. Tähän vaiheeseen kuuluvat erityisesti hyvä perushoito, siisteyskasvatus ja sosiaalisten taitojen harjaannuttaminen. Lapsen hyvään perushoitoon katsottiin kuuluvaksi ravinto, lepo, ulkoilu, syli ja lämpö. Yli 3-vuotiaalla lapsella arjen taidot keskittyivät lisääntyneisiin taitoihin huolehtia itsestään: pukeminen, toisten huomioon ottaminen, kiittäminen, anteeksi pyytäminen ja vuoron odottaminen.. Tärkeää on myös oppia uutta ja harjaannuttaa kielellisiä ja muita taitoja. Esikouluikäiset lapset kokivat arjessa tärkeänä oikeudenmukaisuuden ja sen, että ei saa kiusata muita ja pitää pyytää anteeksi.

Toiminnallisuudessa löytyi vanhempien ja henkilökunnan yhteisiksi tärkeiksi teemoiksi musiikki- ja liikuntakasvatuksen arvostus, käden taitojen monipuolisuus, iän mukainen ohjaaminen, riittävät ja monipuoliset välineet, tilat ja ohjaus. Toiminnallisuudessa erityisesti vanhemmat arvostivat musiikki- ja liikuntakasvatusta. Heidän mukaansa nämä asiat näkyvät päiväkodin arjessa. Liikuntasali koettiin erittäin hyvänä.

Vanhemmat arvostivat sitä, että päivähoitossa voi saada jotakin, mitä ei kotona voi antaa. Myös lapsen kielellinen ilmaisu koettiin tärkeänä. Ryhmissä on hyvä harjoitella tätä taitoa. Riittävät leikkivälineet, ohjattu toiminta vapaan leikin ohella sekä iänmukainen, monipuolinen ja kehittävä toiminta olivat vanhempien mielestä tärkeitä.

Henkilökunta korosti lapsen kasvun tulemistä kehitystason mukaisesti. Henkilökunta kuvasi myös erityisiä toiminnallisia muotoja kuten käden taitoja, draamaa, musiikki- ja liikuntakasvatusta. Alle 3-vuotiaille ovat ominaisia lyhyet tuokiot, joissa ollaan hetki paikoillaan ja tehdään jotain yksinkertaista, toiminnallista musiikki- tai liikuntaleikkiä tai askartelua. Joskus leikitään käsinukeilla. Vapaa leikkiminen on yksi osa toimintaa. Henkilökunta koki tärkeänä, että on myös järjestettyä, tavoitteellista toimintaa päivittäin.

Yli 3-vuotiaiden kädentaidoissa tulivat henkilökunnan vastauksissa esille muovailu, saksien käyttö, liimaus, maalaaminen, painanta, muodot ja värit. Kädentaidoissa tehdään monipuolisia töitä ja ne palvelevat luovuutta, hienomotoriikan taitoja sekä uuden oppimista. Liikuntakasvatuksessa tuli esille liikunnan olennainen osuus jokapäiväisessä toiminnassa. Liikunnassa opitaan tasapainotaitoja, liikkumista eri suunnissa, voimaa ja ajanhallintaa. Keinoina henkilökunta toi esille palloilun, telinevoimistelun, nassikkapainin, satujumpan ja musiikkiliikunnan. Liikunta tukee lapsen kokonaisvaltaista, yksilöllistä kehitystä.

Musiikki on tärkeä osa päiväkodin arkea. Musiikkikasvatuksessa henkilökunta painotti musiikkileikkikoulun osuutta, jossa opitaan perusrytmejä, säveltajua, muotoja ja luovaa ilmaisua. Musiikkileikkikoulussa opitaan uusia ja perinneleikkejä ja lauluja sekä tunnustetaan soittimia. Musiikkiin kuuluu myös tanssi, musiikkiliikunta ja esiintyminen. Leikki on osa toiminnallisuutta. Esiopetusikäiset lapset arvostavat erityisesti sopivia, kehittäviä, iänmukaisia leikkivälineitä. Liikunta on myös yksi tämän ikäisen arvostuskohde. Toisten huomioiminen leikissä on heidän mukaansa tärkeä asia. Leikkiin kuuluu sekä järjestettyä leikkiä että vapaata leikkiä. Erilaiset pelit ovat tärkeitä 5- 6-vuotiaille lapsille. Roolileikki on osa päiväkodin leikkitoimintaa. Myös draama ja erilaiset juhlat ovat henkilökunnan mielestä tärkeitä kohokohtia.

Arvo- ja uskontokasvatus nähtiin tärkeänä perinteiden välittäjänä päiväkodissa. Vanhemmilla nousi tärkeiksi teemoiksi kodin mielipiteen huomioimista ja juhlapyhien viettoa sekä perinteiden välittämistä lapsille. Ihmisen kunnioittaminen ja hyvät tavat, suvaitsevaisuus erilaisuutta kohtaan, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus nähtiin tärkeinä asioina arvokasvatuksessa. Henkilökunnan mukaan uskontokasvatuksessa korostuvat juhlapyhien vietto, päiväkodissa vietetyt hartaustilaisuudet, papin vierailut ja raamattukasvatus. Uskontokasvatuksen haluttiin olevan lapsilähtöistä ja perheen arvoja kunnioittavaa.

Esiopetus on esiopettajien mukaan linkki varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä. Esiopetuksen tarkoitus on parantaa lapsen oppimisedellytyksiä ja antaa valmiuksia aloittaa oppivelvollisuuskoulu. Esiopetus rakentuu heidän mukaansa aiemmin opitun pohjalle.

Vanhemmilta kysyttiin kasvatuskumppanuudesta. Kasvatuskumppanuus oli heille hieman vieras käsite ja vaati selvennystä. Vanhemmat kokivat tärkeinä yhteiset säännöt ja rajat kodin ja päivähoidon kasvatuksessa. Vanhemmat arvostavat tietoa lapsen päivästä ja esimerkiksi reissuvihko pienten osastolla ja raporttilappunen isommilla koettiin hyvänä tapana välittää kuulumisia kodin ja päiväkodin välillä. Lapsen tullessa hoitoon on tärkeää tehdä aloituskotikäynti tiedon saamiseksi ja hoitosuunnitelman tekemiseksi. Hoidon kuluessa tietoa vaihdetaan myös lapsikeskustelujen kautta. Nämä koettiin hyvin tarpeellisena. Yleinen informaatio ilmoitusaluustoilla tai kotiin jaettuna on kovasti tarpeellista tiedon jakamiseksi päivähoidossa. Hyvä vuorovaikutus vanhempien ja hoitajien välillä lisää tyytyväisyyttä hoitoon.

Projektin aikana saadut tulokset toimivat pohjana varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Lisäksi apuna käytettiin myös Hattulan kunnan aineistoa, omaa laatukäsikirjaa sekä teoreettisena pohjana valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä ajankohtaista varhaiskasvatuskirjallisuutta. Kaikki nämä tiedot muodostivat pohjan varhaiskasvatuksen suunnittelulle päiväkodissa. Reflektointi ja hiljainen tieto toi omaa lisäänsä suunnitteluun. Tutkija kokosi varhaiskasvatussuunnitelman näiden tietojen pohjalta syksyllä 2009. Lisäksi tehtiin raportti tutkimuksen kulusta. Raportissa käytiin läpi tavoitteet, tutkimusmenetelmät, tutkimuksen kulku ja luotettavuus.

Varhaiskasvatussuunnitelmaan kootut tiedot vanhemmilta ja henkilökunnalta ovat samansuuntaisia valtakunnallisten STAKESin suositusten kanssa. Stakes (2005) suosittaa, että hoito, kasvatus ja opetus nivoutuisivat toisiinsa. Stakesin suositukset korostavat lapsen arkeen liittyviä tilanteita, joissa ohjausta toteutetaan. Oman kasvattajuuden pohtiminen on tärkeää. Varhaiskasvatussuunnitelman teossa joutuu pohtimaan omia toimintatapojaan ja niiden suhdetta hyvään ja tarkoituksenmukaiseen lapsen ohjaukseen. Varhaiskasvatusympäristön huomioon ottaminen suunnittelussa on myös tärkeä osa-alue. Suositusten mukaan ympäristön tulee olla oppimiseen innostava ja herättää lapsessa mielenkiintoa ja kannustaa lasta toimimaan. Ympäristönäkökulma tulee esille Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelmassa muun muassa siten, miten se mahdollistaa erilaiset toiminnalliset menetelmät päiväkodissa. Liikunta ja draama, kuten monet muutkin toiminnot vaativat määrätynlaista ympäristöä.

5 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN VALIDITEETTI JA RELIABILITEETTI

Validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkimuksessa mitataan juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Validiteetti on tutkimuksen pätevyyteen liittyvä mittari. On tärkeää saada oikeita ja luotettavia tietoja tutkimusta varten. Reliabiliteetti kuvastaa taas sitä, kuinka pysyviä ja toistettavia tulokset ovat. Tämä havainto voidaan todeta eri mittauskerroilla. Tutkimuksissa on mitata pysyvyyttä ja luotettavuutta, jotta tutkimustulokset olisivat mahdollisimman oikeita. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Päiväkoti Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvää tiedon keruuta voidaan arvioida laadullisen tutkimusmenetelmän tiedon keruuna. Laadullisessa tutkimuksessa on olennaista, tutkitaan yksittäisiä inhimillisiä ilmiöitä, joista tehdään tulkintaa. Tutkimustulos on näin ollen yksittäisten ihmisten kokemus asiasta. Juha Varton (1992) mukaan on tärkeää, että laadullisen tutkimuksen rajoitukset tuodaan esille riittävästi raportoinnissa. Laadullinen tutkimus rikastaa inhimillistä olemassaoloa ja syventää ymmärrystämme maailmasta, mutta tutkimustuloksia ei voi pitää yleispätevinä totuuksina. Laadullinen tutkimus on rajallinen yritys ymmärtää ihmisen kokemusta. (Varto 1992, 115-116)

Päiväkoti Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelma on tehty yhtä päiväkotiä varten. Suunnitelman pätevyyttä lisää vankka tiedollinen pohja, jota suunnitelmassa on käytetty. Koko hoitava henkilökunta on saanut osallistua suunnitelman tekoon ja tietoja on myös kerätty vanhemmilta ja esikouluikäisiltä lapsilta. Tiedon keruuseen on käytetty eri tapoja. Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmalla ei sinänsä ole yleispätevyyttä, koska se on tarkoituskin olla juuri kyseessä olevaa päiväkotiä varten tehty. Sen sijaan suunnitelman tekotapa on yleispätevä ja tuo suunnitteluun oman vankan pohjansa. Tiedot, joita kirjallisuudesta on käytetty ovat ainakin tällä hetkellä yleispäteviä.

Varhaiskasvatussuunnitelmaan kerättyjä tietoja käsiteltiin siten, että tiedoista löytyi yhteisiä teemoja, merkityksiä ja sisältöjä suunnitelman pohjaksi. Aineistosta tuli esille keskeisiksi koetut tärkeät asiat ja näistä koottiin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. Toimintatutkimuksen menetelmällä (Metsämuuronen 2007) toteutettu

tutkimusprosessi sopii hyvin tämän prosessin toteuttamiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelma on yhteinen mielenkiinnon aihe ja sen ympärille koottiin tutkimussuunnitelma, joka toteutui kohtalaisen hyvin. Tietoja saatiin hyvin suunnitelmaa varten. Sisältöä oli runsaasti, mutta hieman vaikeuksia tuotti tiedon käsittelytapa, vaikka keskeiset teemat nousivatkin tekstistä suhteellisen helposti. Etenkin henkilökunta tuotti tietoa runsaasti ja tehtäväkseni tuli sopivien sisältöjen löytäminen niin, että suunnitelmasta ei tulisi liian hajanainen eikä se sisältäisi liikaa pieniä yksityiskohtia.

Prosessi sujui kohtalaisen hyvin suunnitelmien mukaan. Vanhempien osuuden lisääminen olisi tehnyt tutkimuksen luotettavammaksi. Toisaalta vanhemmilta tullut tieto oli melko samankaltaista, joten se lisää heidän osuutensa luotettavuutta. Toimintatutkimuksessa ei ole kuitenkaan päätarkoituksena tiedon käsittely vaan uuden toimintakäytännön tai informaation tekeminen. Tässä oli tarkoituksena tehdä päiväkotit Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelma ja käyttää sen tekemiseen kerättyä tietoa. Tietoa ei ollut tarkoitus kovin pitkälle käsitellä, vaan löytää pääteemat ja rakentaa niiden sekä muun kirjallisen materiaalin pohjalta varhaiskasvatussuunnitelma, joka palvelisi juuri päiväkotit Sinitiukun tarpeita. Tämän tarkoituksen tutkimus täytti hyvin.

6 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAPROSESSIN ARVIOINTI

Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman teko on ainakin tässä laajuudessa melko vaativa prosessi. Kyseessä on ajallisestikin pitkäkö aika noin vuosi, jolloin suunnitelmaa on tehty eri vaiheissaan. Prosessiin kuuluu alkuopastusta, suunnittelua, tiedon hankintaa, vanhempien iltojen järjestämistä ja nettisivun hoitoa. Tiedot on koottava ja analysoitava. Hyvin tärkeä osuus on tutustua erilaisiin asiakirjoihin ja ajankohtaiseen kirjalliseen materiaaliin. Hankitun materiaalin pohjalta on syntynyt tuotos Päiväkotikielisen Sinituokun varhaiskasvatussuunnitelma. Tuotoksen tehtävään kuului tutkimusraportin kirjoittaminen.

Prosessi sujui kohtalaisen hyvin aikataulun mukaisesti. Henkilökunta oli myös kohtalaisesti mukana ja teki osuuttaan suunnitelmassa. Tutkija joutui kuitenkin melko paljon kannustamaan henkilökuntaa. Jotkut kokivat projektin tutkijan omana opinnäytetyöprojektina eikä niinkään tuotoksena, joka oli tarkoitus tehdä yhdessä. Ohjauksen jälkeen kuitenkin henkilökunta oli hyvin mukana ja järjesti itsenäisesti vanhempien iltoja, joissa tietoa kerättiin vanhemmilta. Vanhemmista useimmat olisivat voineet osallistua mielipiteiden ilmaisuun, mutta jotkut olivat hyvinkin aktiivisia tuomaan oman mielipiteensä esille.

Vastauksissa tuli esille samankaltaisuutta henkilökunnan ja vanhempien vastausten välillä. Erityisesti yhteisiksi asioiksi koettiin arjessa tapahtuva lapsen ohjaaminen ja yhteistyö perheen kanssa. Toiminnallisuudessa taas oli enemmän ja monipuolisempia mielipiteitä henkilökunnalla. He siis löysivät enemmän toiminnan sisältöjä, mikä onkin ymmärrettävää koulutuksen ja kokemuksen perusteella. Varhaiskasvatussuunnitelmaan löydettiin siis helposti yhteisiä arvoja ja tämä vahvisti suunnitelman yhdessä laatimista. Varhaiskasvatussuunnitelman pohjaksi löytyivät perusasiat, joita lapsiperheet muutenkin arvostavat kuten arvot, turvallisuus ja hyvä perushoito sekä riittävä toiminnallisuus.

Kehittämistehtävän tavoitteina olivat laadun seuranta ja parantaminen, STAKESin suositusten mukainen varhaiskasvatussuunnitelma, omien käytäntöjen pohtiminen ja

kirjaaminen sekä olla jatkona jo tehdyille laatukäsikirjalle. Parhaiten näistä tavoitteista toteutui omien käytäntöjen pohdinta ja kirjaaminen. Erityisesti henkilökunta pohti syvällisemmin työtä, jota arkipäivässä tehdään. Suunnitelma oli myös jatkoa laatukäsikirjalle, tarkensi ja toi uutta tietoa päiväkodin toiminnan sisällöstä. Varhaiskasvatussuunnitelma tehtiin STAKESin suositusten pohjalta huomioimalla päiväkodin toiminnan ja erityissuuntautumisen.

Johtopäätöksinä totean, että varhaiskasvatussuunnitelman teko on tärkeää, antoisaa, mutta aikaa vievää. On tärkeää, että suunnittelu on prosessin omaista, eikä suunnitelmaa tehdä liian nopeasti. Varhaiskasvatussuunnitelma voisi olla hieman nyt tehtyä kevyempi. Päiväkotikohtaiseen suunnitelmaan riittäisi päiväkodin perusperiaatteet ja sitä voisi keventää eri tavoin.

On tärkeää saada kaikkien osapuolten näkemykset esille, mutta myös seulonta ja reflektointi ovat välttämättömiä. Suunnittelussa korostuu teorian ja käytännön vuoropuhelu ja haasteita aiheuttaa niiden saaminen sopivaksi, luettavaksi kokonaisuudeksi. Päivähoidon laadulle asetetut vaatimukset lisäävät suunnittelun tarvetta päivähoidossa. On tärkeää myös arvioida jatkuvasti tehtyjen suunnitelmien toimivuutta. Jatkotutkimushaasteina on juuri tämä arviointi nyt tehdyn suunnitelman pohjalta sekä mahdolliset muutos- ja lisäystarpeet. Laatukäsikirjaa olisi myös tarpeellista ajankohtaistaa muilta kuin nyt tehdyiltä osa-alueilta.

Päiväkoti Sinituukun varhaiskasvatussuunnitelman toimivuutta ei ole vielä ehditty testata vanhemmilla. Päiväkodin muuttosuunnitelmien tullessa julki keväällä 2010 testaus jäänee seuraavaan paikkaan. On kuitenkin erittäin tärkeää, että varhaiskasvatussuunnitelma todetaan toimivaksi niin henkilökunnan kuin vanhempien keskuudessa. On tärkeää päivittää suunnitelmaa sekä mahdollisesti yksinkertaistaa sitä joiltakin osin.

LÄHTEET

- Alila, Kirsi & Parrila, Sanna 2004. (toim.) Laadunhallinnan perusteita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja nro 2004:17.
- Eriksson, Tom & Arnkill, Esa 2007. Huoli puheeksi. STAKES oppaita 60. Opas dialogeista. Vaajakoski. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna. Kariston kirjapaino.
- Holliday, Adrian 2007. Doing and Writing. Qualitative Research. Second Edition. Gateshead, Great Britain. Althenaeum Press.
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva.WS Bookwell Oy.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2007. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. STAKES, oppaita 63. Vaajakoski. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Laadunhallinnan perusteita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa 2004. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:17. Helsinki. Edita Prima.
- Metsämuuronen, Jari 2008. . Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja4.3. uudistettu painos. Jyväskylä. Gummerus.
- Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä. Gummerus.
- Päiväkoti Sinitiukun laatukäsikirja 2007. Päiväkoti Sinitiuku. Hattula.
- Reunamo, Jyrki 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki. WSOY oppimateriaalit Oy.
- Syrjälä, Leena, Ahonen, Sirkka, Syrjäläinen, Eija & Saari Seppo 1996. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Kolmas painos. Rauma.Oy West Point.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007. STAKES, oppaita 56.Vaajakoski.
- Varto, Juha 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologiaTammer-paino Oy: Tampere.

LIITTEET

LIITE 1: Päiväkoti Sinituukun varhaiskasvatussuunnitelma

PÄIVÄKOTI SINITUUKUN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

SISÄLLYS

LUKIJALLE	29
1. PÄIVÄKOTI SINITIUKU.....	31
1.2 Päiväkodin arvot	32
2. YHTEISTYÖTAHOT.....	33
2.1 Kuntayhteistyö	33
2.2 Yhteistyö muiden tahojen kanssa.....	33
2.3 Yhteistyö vanhempien kanssa.....	33
3. ARJEN TOIMINNOT	35
3.1 Alle 3-vuotiaan päivittäiset tarpeet ja arjen tukeminen	35
4.2 Alle 3-vuotiaan kasvun tukeminen ja sosiaaliset taidot.....	36
4.5 Arjen toiminnot 3-4-vuotiaalla	36
4.6 Arjen toiminnot 5-6-vuotiailla	37
5. TOIMINNALLISUUS PÄIVÄKODISSA	38
5.1 Pelit ja leikit	38
5.2 Musiikkikasvatus	39
5.3 Liikunta ja retket	40
5.4 Kädentaidot	41
5.4 Draama ja juhlat.....	42
6. ARVO- JA USKONTOKASVATUS	43
7. ESIOPETUS	44
7.1 Äidinkieli	45
7.2 Matematiikka	45
7.3 Luonto- ja ympäristökasvatus	46
7.4 Taide- ja kulttuuri	46
8. LOPUKSI.....	46
LÄHTEET.....	48

LUKIJALLE

Kädessäsi on päiväkotiki Sinituukun varhaiskasvatussuunnitelma, joka on tehty yhteistyössä henkilökunnan, vanhempien ja esikouluikäisten lasten kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelma on tehty siksi, että päiväkodin toteuttama päivähoito olisi selkeää ja suunnitelmallista ja perheet voisivat tutustua päiväkodin toimintaperiaatteisiin ja hoitokäytäntöihin. Varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus on myös lisätä yhteistyötä henkilöstön ja vanhempien välillä. Varhaiskasvatussuunnitelmassa tulevat esille päiväkodin arvot, hoidon sisältö sekä yhteistyötahot. Hoidon sisällössä korostuu kasvatuskumppanuus, arjessa toimiminen, toiminnallisuus, musiikki- ja liikuntakasvatus, arvo- ja uskontokasvatus sekä esiopetus.

Varhaiskasvatuksen suunnittelu on viime vuosina tullut tärkeämmäksi Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen (STAKES) julkaistua valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vuonna 2003. Tässä suunnitelmassa on kerrottu puitteet päivähoiton yksiköille hyvän varhaiskasvatuksen toteuttamisesta ja sisällöstä. Esille on nostettu varhaiskasvatuksen sisältö, varhaiskasvatusympäristö, kasvatusyhteisö ja kasvatuskumppanuus. Tavoitteena on hyvinvoiva lapsi ja tyytyväinen perhe.

Nykyisissä suosituksissa kehoitetaan kunta- ja yksikkökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien tekoon. Hattulan kunnassa on tekeillä oma varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetukseen sellainen on jo tehty. Päiväkotiki Sinituukussa on tehty vuosia laatutyötä ja tämän pohjalta on aiemmin syntynyt laatukäsikirja. Päivähoitolaki (1973, myöhemmät asetukset) määrittelee kunnille velvollisuuden järjestää päivähoitoa; laissa on ohjeet lasten ja henkilökunnan määristä, päivähoitopaikan hakemisesta ja tarkistamisesta.

Varhaiskasvatussuunnitelma tehtiin vuoden 2009 aikana. Henkilökunnan kesken pidettiin useita suunnittelupalavereja, työryhmiä muodostettiin, vanhempien

mielipiteitä kysyttiin vanhempien illoissa ja nettisivujen välityksellä sekä esiopetusikäisiä lapsia haastateltiin. Täten tämä varhaiskasvatussuunnitelma on päiväkodin henkilökunnan ja perheiden yhteinen projekti.

Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena oli kerätä tiedosto päiväkotikielikuksen varhaiskasvatuksesta, yhtenäistää ja kehittää hoitoa ja kasvatusta sekä antaa uusia virikkeitä koko henkilökunnalle. On erittäin tärkeää, että päivähoito on laadukasta, kehittävää ja turvallista ja perheet voivat kokea hoidon myönteisesti. On tärkeää myös, että kasvatuskumppanuus toimii päivähoitossa.

Sun untesi satujen polku, se satujen linnaan vie
on ruusuilla kukitettu tuo lapsuuden kultainen tie.

Nyt on kaikista ihanin aika, kun lapsella taitaa olla,
kun lehti on puussa ja ruoho maassa ja kukat vainiolla.

(Kokoelma vanhoja muistovärssyjä, RUUSUJA POIMIN)

1. PÄIVÄKOTI SINITIUKU

Päiväkoti Sinitiuku on yksityinen ostopalvelupäiväkoti Hattulan kunnassa, Parolassa. Päiväkoti sijaitsee lähellä keskustaa isolla tontilla. Tiloja siinä on yhdessä kerroksessa n. 550 m² ja ulkoilupiha on lähes 5000 m². Päiväkoti Sinitiuku on toiminut vuodesta 2005 ja se täydentää Hattulan kunnan omaa palvelujärjestelmää. Päiväkotipalvelut on Hattulassa kilpailutettu kaksi kertaa ja näiden kilpailutusten kautta Sinitiukusta on tullut päivähoitopalvelujen tarjoaja kunnalle. Kuntayhteistyö on keskeinen asia päiväkodin arjessa.

Päiväkodissa on osastot alle 3-vuotiaille, 3-4- vuotiaille ja sekä 5-6-vuotiaille. Osastot ovat nimeltään Peipposet, Leivoset ja Sirkkuset. Yhteensä päivähoitopaikkoja on 42, joista 8-12 pienten lasten paikkaa. Henkilökuntaa työskentelee kullakin osastolla 2-3. Sirkkusilla lähinnä lastentarhanopettajat vastaavat hoidosta ja suunnittelusta, Leivosilla on yksi lastentarhanopettajan paikka ja lisäksi muuta hoitohenkilökuntaa ja pienten lasten hoidosta vastaavat lähihoitajat. Päiväkodissa on myös oppisopimusopiskelijoita, harjoittelijoita, keittäjä ja siistijä.

Kunta valitsee lapset päiväkotii Sinitiukuun, mutta vanhemmat voivat toivoa päiväkotia hoitopaikakseen. Hoitoon haetaan hakulomakkeilla, joita saa päivähoitotoimistosta. Päivähoidon aloitukseen kuuluu aloituskotikäynti sekä vanhemman ja lapsen tutustuminen päiväkotii. Vanhempien kanssa luodaan alusta alkaen toimiva yhteistyö ja kasvatuskumppanuus.

Päiväkodin omat painotusalueet ovat musiikki- ja liikuntakasvatus sekä eettinen ja uskontokasvatus. Päiväkodissa ylläpidetään erityisesti näitä toimintoja, mutta kaikki lapsen kehitykseen kuuluvat alueet huomioidaan ja niiden mukaista toimintaa järjestetään viikoittain. Toimintasuunnitelmat kullekin osastolle tehdään puolivuositain ja toiminta suunnitellaan niiden mukaan. Lisäksi puolivuositain otetaan jokin tema, jonka ympärille luodaan ohjausta. Päiväkodin arkeen kuuluvat vapaa leikki, toiminnalliset tuokiot ja musiikkileikkikoulu, ohjattua liikuntaa, juhlia ja retkiä. Päiväkodissa on iso liikuntasali ja sitä hyödynnetään erityisesti liikunnassa, mutta myös muissa leikeissä ja yhteisissä tuokioissa.

1.2 Päiväkodin arvot

Päiväkotiin on tehty omat arvot Sinitiukun laatukäsikirjan (2007) tekovaiheessa.

Yhteisiksi arvoiksi on valittu seuraavat asiat.

- laadukas, lapsen yksilöllisyyden huomioiva päivähoito
- turvallinen hoito
- tutkittuun tietoon perustuva hoito
- lämmin, kodinomainen ilmapiiri hoidossa
- hyvät ja toimivat ihmissuhteet päiväkodissa
- riittävät toimintavälineet
- musiikin ja liikunnan erityispainotus
- työn ja työtapojen kehittäminen
- koulutus ja työnohjaus

Päiväkodin arvot ohjaavat arjen työtä. Arvoja on pohdittava yhdessä ja sitä, kuinka arvot voivat näkyä käytännön työssä. Laadukas, yksilöllinen hoitotyö korostaa hoidon lapsilähtöisyyttä. Sinitiukussa hoitoa lähdetään suunnittelemaan lapsen yksilöllisistä tarpeista käsin sekä myös otetaan huomioon lapsiryhmän tarpeet. Arvot ohjaavat suunnittelua ja yhteistyötä vanhempien kanssa.

2. YHTEISTYÖTAHOT

2.1 Kuntayhteistyö

Päiväkoti Sinitiuku tekee jatkuvasti yhteistyötä Hattulan kunnan päivähoiton johdon kanssa. Kuntayhteistyö on alkanut kilpailutuksesta ja edennyt kunnan valvontavelvollisuuteen.

Yhteistyötä tehdään lasten sijoituksissa, lasten ja perheiden asioiden hoidossa sekä erilaisissa koulutuksissa. Hattulan kunta tarjoaa Sinitiukulle erityislastentarhanopettajan palveluja sekä erilaisia kunnan omia koulutuksia. Yleiset keskustelutilaisuudet kunnan ja yksityisen päivähoiton välillä järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi on johdon palavereja, joissa suunnitellaan tulevaa toimintaa. Päiväkoti Sinitiukun varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan Hattulan kunnan päivähoiton arvot sekä esiopetussuunnitelma .

2.2 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Päiväkoti Sinitiuku tekee yhteistyötä tarvittaessa myös muiden viranomaistahojen kanssa. Päivähoitoon voidaan sijoittaa lapsi sosiaalisin perustein tai lapsella voi olla ongelmia, jotka vaativat yhteistyötä sosiaaliviranomaisten kanssa. Päiväkodissa pidetään sosiaalipalavereja, joihin osallistuvat vanhemmat, päiväkodin henkilökuntaa sekä sosiaalityöntekijöitä ja toisinaan erityislastentarhanopettaja

Erityislastentarhanopettaja käy säännöllisesti vierailuilla päiväkodissa ja antaa konsultaatioapua lasten asioissa. Tarvittaessa voidaan vanhempien luvalla olla yhteydessä neuvolaan tai perheneuvolaan. Esikoululaisten opettaja tekee yhteistyötä kouluviranomaisten kanssa. Lisäksi voidaan osallistua yhteisiin palavereihin ja koulutuksiin. Muita yhteistyökumppaneita voivat olla terveydenhuollon henkilökunta, seurakunnan edustaja ja yritystoimintaan ja kiinteistön huoltoon liittyvät henkilöt.

2.3 Yhteistyö vanhempien kanssa

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa yhteistyötä vanhempien ja päivähoidon välillä lapsen etujen turvaamiseksi. Päiväkotiki Sinituukussa kasvatuskumppanuutta toteutetaan siten, että lapsen tullessa hoitoon luodaan vanhempiin hyvä yhteistyösuhde kuuntelemalla ja havainnoimalla vanhempaa sekä tapaamalla vanhempia ja lasta hänen kotiympäristössään. Kaikkien uusien lasten kotiin pyritään tekemään aloituskotikäynti, jossa selvitetään lapsen tapoja ja tottumuksia, terveydentilaa, perherakennetta ja muuta hoitoon vaikuttavaa tietoa. Lapsi voi tulla vanhempansa kanssa tutustumaan hoitopaikkaan

kerran tai useammin. Näillä käynneillä pyritään keskustelemaan vanhemman kanssa ja huolehtimaan, että kaikista lapsista on esitiedot ennen hoidon alkamista. Tutustumiskäynnit ennen hoidon aloitusta ovat suositeltavia kaikille lapsille.

Sinituukussa pyritään hoidon kestäessä ottamaan huomioon vanhempien toiveita ruokailun, nukkumisen, pukemisen ja muiden toimintojen suhteen. Toiveita pyritään mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan. Toiveiden huomioinnissa huolehditaan kuitenkin, että lapsi saa ikäkautensa mukaista hoivaa ja huolenpitoa. Päiväkotihoidossa ensisijainen vastuu on varhaiskasvatushenkilöstöllä hoitopäivän aikana. Päävastuu lapsen kasvatuksen kokonaisuudesta on kuitenkin vanhemmilla.

Yhteistyömuotoja vanhempien kanssa ovat kasvatuskeskustelut, joita pidetään noin kaksi kertaa vuodessa ja tarpeen mukaan. Lisäksi järjestetään vanhempien iltoja vähintään kaksi kertaa vuodessa. Näissä keskustellaan ajankohtaisista aiheista. Lapsen tarpeista

ja kuulumisista tehdään merkintöjä läsnäololistaan tai reissuvihkoon (alle 3-v) päivän aikana. Lasta tuotaessa tai haettaessa vaihdetaan ajankohtaiset kuulumiset. Vanhemmat voivat kaikissa lasta koskevissa asioissa ja huolissa saada keskusteluajan henkilökunnan kanssa. Myös henkilökunta voi tarvittaessa pyytää vanhempia keskusteluun, jos heille on syntynyt huolta lapsen asioissa.

3. ARJEN TOIMINNOT

3.1 Alle 3-vuotiaan päivittäiset tarpeet ja arjen tukeminen

Alle-3-vuotiaalle tulo päivähoitoon on yleensä haastavampaa kuin vanhemmalle lapselle. Alle kolmivuotiaita luonnehtii suuri tunnevaltaisuus. Tulo päivähoitoon on aluksi erokokemus vanhemmista ja vastaanottavan henkilön tulisi olla empaattinen ja lapsen reaktioita ymmärtävä ja hyväksyvä aikuinen. Lapsi tarvitsee tässä vaiheessa runsaasti tunnekylläisiä kohtaamisia henkilökunnan kanssa. Rutiinit ja vähittäinen tutustuminen ympäröivään maailmaan on keskeistä. (Helenius & Karila ym. 2002, 19.)

Yhteistyö ja positiivinen palaute vanhemmille on tärkeää. Lapsi ei pysty kovin paljon kielellisesti ilmaisemaan itseään , joten vuorovaikutus pienen lapsen kanssa asettaa omia vaatimuksiaan hoitohenkilökunnalle. Esikielelliset ilmaisut ja niiden ymmärtäminen kehittää lapsen ilmaisutaitoja ja kielen oppimista. Empaattisuus ja lapsen tarpeisiin vastaaminen korostuvat pienen lapsen hoidossa. Myös säännölliset päivärutiinit ja lapsen rytmin, levon ja toiminnan välinen tasapaino olisi säilytettävä. Pieni lapsi on herkkä väsymään ja riittävä lepo onkin tärkeä asia pienten lasten hoidossa. (Helenius & Karila ym. 2002, 26.)

Lapsen hoitaja huolehtii päivähoitossa siitä, että lapsi saa tarpeeksi ruokaa, lepoa, virikkeitä, läheisyyttä ja syyliä. Varhaiskasvattaja ottaa vastaan lapsen pahanolontunteita ja vastaa niihin. Kasvattaja toimii säiliönä ja vahvana aikuisena, joka kestää lapsen tarvitsevuutta ja suodattaa pahanolon tunteita. Hoitajalla on tällöin äidillisiä tehtäviä, vaikka hän toimii ammattiroolissa. Erityisesti tämä huomioidaan, jos lapsella on ylimääräistä vaikeutta päivähoitossa. (Kalland & Sinkkonen 2001, 24.)

Lapsen päivittäisessä hoidossa Sinitikussa noudatetaan melko tarkkaa päivärytmiä alle 3-vuotiailla. Päivän ja viikon kulku on suunniteltu etukäteen: ruokailuajat, leikkiminen, ulkoilu, toiminnalliset hetket ja retket kuuluvat päiväohjelmaan. Toimintaa järjestetään siten, että lapsi saa riittävästi virikkeitä, mutta ei väsy tarpeettomasti. Päiväunet ovat pidemmät kuin vanhemmilla lapsilla ja toiminnalliset hetket lyhyempiä.

Toiminnallisuudessa järjestetään pieniä askartelutuokioita, musiikkihetkiä ja liikuntaa liikuntasalissa. Ulkona lapsi voi keinua, laskea liukumäkeä, leikkiä leikkimökissä ja hiekkalaatikolla. Hiekkalaatikkoleikit ovat tärkeitä lapsen luovuuden kasvattajia. Vaihteluksi järjestetään myös metsä- tai kävelyretkiä lähimaastoon.

Alle kolmevuotias on päiväkotiympäristössä yleensä utelias ja liikunnallinen. On tärkeää, että lapsen perustarpeet: ravinto, siisteys, lepo ja syli on tyydytetty, jolloin lapsi pääsee suuntautumaan ulospäin, oppimaan ympäristöstään Lapsen omatoimisuutta tuetaan, mutta autetaan tarvittaessa. Alle kolmivuotias tarvitsee vielä runsaasti apua päivittäisissä toiminnoissa. Leikeissä lapsella on voimakas omistamisen halu. Leluista saatetaan taistella toisten lasten kanssa. Leikkimisessä tulee esille tavaroiden ryhmittely ja kuvitteellisuuden alkaminen. (Helenius & Karila ym. 2002, 29.)

4.2 Alle 3-vuotiaan kasvun tukeminen ja sosiaaliset taidot

Sinitikiussa lapsen kasvua tuetaan siten, että otetaan lapset huomioon yksilöinä oman kehitystason mukaisesti. Harjaannutetaan luopumista tutista ja vaipoista. Opetellaan siistiksi ohjaamalla lasta potalle heti, kun hän alkaa osoittaa merkkejä omasta halukkuudesta tähän asiaan. Lapsen kasvua ja omatoimisuutta kehumalla lasta, kun hän onnistuu jossain asiassa. Opetetaan lasta luottamaan hoitajiin ja olemaan hoitopäivä ilman vanhempia. Lapsen sylissä pito ja lohduttaminen tarvittaessa on tärkeää.

Lapsi saa kokemuksia ryhmässä olemisesta ja oppii vähitellen ottamaan toiset huomioon. Lapsi solmii ihmissuhteita lapsiin ja aikuisiin ja sitä kautta kehittyä sosiaalisesti yksilöksi. Lasta ohjataan arkielämän tavoissa; ohjataan, mikä on oikein ja mikä väärin. Pientä lasta ohjataan olemaan lyömättä toista tai anastamasta lelua toisen kädestä. Ohjausta annetaan yksinkertaisilla sanoilla, eleillä, ilmeillä ja tarvittaessa viittomilla. Lapselle opetetaan myös sanat: kiitos ja anteeksi sekä tilanteet, missä niitä käytetään.

4.5 Arjen toiminnot 3-4-vuotiaalla

3-4-vuotiaiden hoidossa ja varhaiskasvatuksessa korostuu tasapuolisuus, toisista huolehtiminen, siisteyskasvatus, hyvät tavat, rutiinit, säännöt ja omista tavaroista huolehtiminen. Lapsen itsenäisyys kasvaa tässä iässä. Lisäksi hänelle tulee toveripiiriä ja halua laajentaa oleskelu- ja leikkiympäristöään. 3-4-vuotias toimii jo paremmin

ryhmässä ja hänelle on tarpeellista ohjata käyttäytymistä ryhmässä. Vahvistetaan lapsen hyviä tapoja: lapsi kiittää poistuessaan ruokailusta ja pyytää anteeksi, jos on loukannut sanallisesti tai lyömällä tai muulla tavoin toista lasta.

4.6 Arjen toiminnot 5-6-vuotiailla

Hyvä arki tukee lapsen tasapainoista ja kokonaisvaltaista kehittymistä. Lapsen itseluottamus kehittyy 5-6-vuotiaana. Hän oppii suoriutumaan vaativimmista taidoista itsenäisesti pienen ohjauksen avulla. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi pukeminen ja riisuminen, omista tavaroista huolehtiminen, ruoan hakeminen ja määrän arvioiminen, kiittäminen, jälkien korjaaminen. Monet pienet taidot kehittyvät ja kasvattavat lapsen omanarvontunnetta. Palautteen anto on tärkeää. Lapsi ei opi 5-6-vuotiaanakaan sosiaalisia taitoja ilman ohjausta, vaan niitä tulee ohjata ja vahvistaa varhaiskasvatuksen keinoin. (Koivunen 2009, 42 - 43.)

Päiväkoti Sinitiukussa ohjataan tämän ikäryhmän lapsia tavoitteellisesti erilaisissa taidoissa sekä vastuun ottamisessa omasta toiminnastaan. Vastuu tarkoittaa sitä, että lapsi oppisi laittamaan tavarat käytön jälkeen paikoilleen, oppisi odottamaan vuoroaan, ilmaisemaan itseään ja toimimaan toiset huomioiden ryhmän toiminnassa. 5-6-vuotiaita ohjataan päivälevon aikana lepäämään ja antamaan rauha myös muille lapsille.

Sosiaalisia taitoja ohjataan ryhmätuokioiden avulla. Lapsi saa ilmaista itseään vuorollaan ja hänen asioistaan ollaan kiinnostuneita. Lasta ohjataan hyvissä tavoissa ja vahvistetaan hyvien pöytätapojen, kiittämisen ja anteeksipyyttämisen oppimista ja käyttöä jokapäiväisissä toimissa. Tarpeen mukaan käytetään jäähyä, jos lapsi rikkoo tavaroita, lyö toista tai ei anna rauhaa toisille lepotilanteessa. Hyvää käytöstä vahvistetaan antamalla hyvää palautetta ja häiritsevistä käyttäytymisistä pyritään jälkeen päin keskustelemaan. Tavoitteena on, että lapsi oppisi, miten voi säädellä käyttäytymistään ja miten oma käytös vaikuttaa muihin. Tavoitteena on, että lapsi kokisi kaiken ohjauksen rakentavana ja hyödyllisenä sekä että ohjaus vahvistaisi lapsen itsetuntoa.

Perustarpeissa ei tehdä asioita lapsen puolesta vaan ohjataan ja autetaan tarvittaessa. Tavoitteena on lähes itsenäinen pukeminen ja riisuminen, WC:ssä selviytymistä tuetaan ja autetaan tarpeen mukaan, ruokailussa lapsi osaa hakea ruoan ohjaajalta ja arvioida ruokamäärää, jonka haluaa syödä. Lepohuoneessa lapsi pysyttelee paikoillaan ja pystyy lepäämään noin tunnin verran rauhallisesti.

5. TOIMINNALLISUUS PÄIVÄKODISSA

5.1 Pelit ja leikit

Leikki on tärkeä osa varhaislapsuutta. Leikissa lapsen sisin, tunteet ja ajatukset kohtaavat fantasiamaailman, jossa todelliset tilanteet saavat uusia, vieraita sisältöjä. Leikissä luodaan uusia merkityksiä ja kehitetään käsitteellistä ajattelua. Leikissä tärkeitä osia ovat kielellisyys, esteettisyys, liikkeet ja kulttuuri. Leikillä on tietty säännönmukaisuutensa ja siihen vaikuttavat lapsen toiveet ja mielikuvat. Leikin esteettisyys tarkoittaa tunnemaailmaa, joka leikkiin sisältyy. Kielen avulla lapsi voi tulkita ympäröivää maailmaa ja siis omaa leikkiään. Lapsi kehittää leikin avulla tietoisuuttaan ympäröivästä maailmasta. Leikki on tärkeä edellytys ajatuksen, tahdon ja tunteiden kehittymiselle.

(Lindqwist 1998, 68 – 69.)

Lapsi tarvitsee päivähoidossa sekä ohjattua että vapaata leikkiä. Sinitiukussa lapsi saa leikkiä osan päivää vapaasti. Leikkiä ohjataan siten, että voidaan ehdottaa lapselle jotain tiettyä leikkiä tai peliä ja hoitaja voi myös esimerkiksi pelata jotain lautapeliä lapsen tai lapsiryhmän kanssa. Tällöin voidaan antaa ohjeita ja neuvoa selviytymisessä konkreettisesti. Päiväkodissa on useita kehittäviä lautapelejä sekä mahdollisuus rooli-, koti- ja mielikuvitusleikkeihin. Leikkialueena toimii myös liikuntasali, jonne voidaan koota useita eri leikkinurkkauksia ja leikkiä rinnakkaisleikkejä. Pienten lasten osastolla on omat, ikäkaudelle sopivat leikkivälineet. Alle 3-vuotiaiden leikki koostuu palikoista, nukeista, autoista ja kovakantisista kuvakirjoista. Myös yksikertaisia kokoamisleikkejä on käytössä kuten palapelit ja muut koottavat muovilelut.

Leikin ohjauksessa on tärkeää huomioida lasta. Lapsen huomioiminen toimii esimerkiksi kehityskeskustelujen pohjana ja auttaa arvioimaan lapsen kehittymistä koulua varten. Huomioinnissa tarkkaillaan, millaisia leikkejä lapsi leikkii, ryhtyykö hän itsenäisesti leikkimään ja miten lapsi toimii muiden kanssa leikkitilanteessa. Lapsen leikki antaa arvokasta tietoa varhaiskasvatushenkilöstölle.

Aikuinen tukee ja kannustaa lasta leikeissä ja ohjaa leikkiä alkuun vaikeimmissa seuraleikeissä esimerkiksi polttopallossa. Aikuinen tarkkailee myös leikin turvallisuutta. On tärkeää, että aikuiset osallistuvat lautapeleihin yhdessä lasten kanssa. Myös ulkoleikkejä on tärkeää virittää ja ohjata.

5.2 Musiikkikasvatus

On sulla kevät,
 siis leivona lennä,
 joutsenena souda selkää,
 ylhäälle anna sun laulusi mennä,
 elon ulapoit älä pelkää.

Musiikilla on tärkeä osuus lapsen jokapäiväisessä elämässä. Musiikki ympäröi lasta ja aikuista monella eri tavoin. On tärkeää, että musiikissa voidaan tehdä valintoja, on tärkeää, että tutustutaan laajemmin lapselle soveltuvaan musiikkiin. Musiikin avulla välitetään arvoja, asenteita, vuorovaikutusta ja kulttuuria. Menetelminä varhaiskasvatuksessa käytetään kuuntelemista, kokonaisvaltaista aistimista, hiljaisuutta, äänivärähtelyjen aistimista, vartalon liikkeitä musiikin mukana, musiikin kokemista värien, muotojen ja mielikuvien avulla sekä oman äänen käyttöä ja kokeilemistä. Musiikkikasvatuksessa lapsi solmii henkilökohtaisen suhteen musiikkiin. Kasvattaja toimii tärkeänä vaikuttajana tässä suhteessa. Musiikin avulla lapsi voi vahvistaa tunne-elämäänsä ja saada aitoja ja vahvistavia tunne-elämän kokemuksia, jotka ovat vaikuttamassa eri elämän tilanteissa. (Hongisto – Åberg, Lindeberg – Piironen & Mäkinen 1994, 16 -18 .)

Päiväkoti Sinituuku on musiikillisesti suuntautunut päiväkotitoiminta. Tämä tarkoittaa sitä, että musiikki on osa päiväkodin arkea. Aamupiireillä lauletaan ja leikitään mahdollisimman

usein. Lisäksi päiväkodissa on joka viikko musiikkileikkikoulu. Osastot pitävät omat musiikkileikkikoulunsa oman suunnitelmansa mukaisesti ja lapsen ikä sekä kehitystaso otetaan suunnittelussa huomioon.

Musiikkikasvatuksen tavoitteena on, että lapsi kokisi musiikin osana arkielämää, musiikki voisi antaa hänelle taidekokemuksia ja hyvää oloa sekä voidaan yhdessä tehdä jotain luovaa. Tärkeitä toteuttamismuotoja on yhdessä laulaminen, laulelmien oppiminen ja laulaminen säestyksen avulla. Lapsi voi myös itse osallistua luovasti säestämiseen. Päiväkodissa on palikoita, rumpu ja marakasseja säestystä varten. Lisäksi tutustutaan eri instrumentteihin., opitaan perinneleikkejä ja lauluja, rytmitajua, opitaan käsitteitä, kovaa , hiljaa , duuri ja molli. Osa musiikkikasvatusta on myös musiikkiliikunta ja tanssi jossa pyritään yhdistämään musiikki ja liikunta luovalla ja kehittäväällä tavalla.

Lapset pääsevät myös esiintymään eri juhlissa ja pienissä tapahtumissa.

Alle 3-vuotiaiden musiikkikasvatus on lähinnä tutustumista erilaisiin soittimiin, käytössä on myös laulupussi, josta valitaan musiikkileikkikoulussa lauluja, on liikuntaleikkejä musiikin tahdissa ja musiikin kuuntelua sekä leikin lomassa että nukkumishuoneessa.

5.3 Liikunta ja retket

Päiväkodin toinen erityissuuntautuminen on liikunnallisuus. Päiväkotiliikunnan tavoitteena on tukea lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista sekä toimia lapselle ominaisella tavalla. (Nuoren Suomen liikuntakoulu 2009). Lapsella on suuri leikkimisen ja liikkumisen tarve. Jokaiseen päivään tulisi sisältyä monipuolista ja leikkiä ja liikkumista.

Liikkumisen ohjaaminen tapahtuu lapsen kehitystason mukaisesti ja lapsi saa iloa ja uuden oppimisen kokemusta liikkeessaan. Lasten viikoittaiseen liikuntaan tulisi kuulua juoksemista, hyppäämistä, keinumista, pyörimistä, kierimistä, kuperkeikkoja ja tanssiakin. Monipuolinen liikkuminen kehittää parhaiten aivoissa sijaitsevia liikunta- ja tasapainoelimiä ja täten tukee lapsen kokonaiskehitystä. (Karvonen, Siren-Tiusanen ym. 2003, 14 – 15.)

Päiväkodissa on hyvät tilat liikunnan tavoitteiden mukaiseen toimintaan. Päiväkodissa on liikuntasali ja iso, tasainen piha-alue, jossa on hyvä liikkua. Liikunnan avulla kehitetään lapsen tasapainotaitoja, liikkumistaitoja sekä käsittelytaitoja. Opitaan suuntia, aikaa, voimaa ja tasoja sekä arvioimaan kehon osia. Liikuntaa harrastetaan osittain Nuoren Suomen liikuntaohjelman mukaan.

Liikunnan sisältöä on pallopelejä, salivoimistelua apuna telineitä ja eri välineitä, toimintaratoja, satu- ja musiikkiliikuntaa. Liikuntaan kuuluvat myös nassikkapaini, pihaleikit ja retket. Retkiä tehdään viikoittain lähiympäristöön. Lähellä on metsää ja puisto ja järvimaisemaa. Retkien tarkoitus on paitsi vaihtelu myös luontoon tutustuminen.

Liikunta parhaimmillaan lisää lapsen itsetuntemusta, kehonhallintaa ja sosiaalisuutta. Liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kehitykselle ja terveydelle.

5.4 Kädentaidot

Käden taidot ovat tärkeä osa päiväkodin jokapäiväistä toimintaa. Käden taidot kehittävät paitsi lapsen sorminäppäryyttä myös monia luovia taitoja esimerkiksi maalaamista, yksinkertaista ompelua, saksien käyttöä, pujottelua, muovailua, painantaa ja puutöitä. Päiväkodissa piirretään ja väritetään lähes päivittäin. Joka viikko on myös erityinen askartelutuokio, jossa keskitytään johonkin hieman monimutkaisempaan taitoon.

Kädentaitoissa opitaan kynäote, tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja opitaan käsittelemään niitä. Tutuksi tulevat sormivärit, maalit, muovailuvaha, muut värit ja liima. Opitaan käsittelemään kartonkia, villalankaa, huopaa, silkkipaperia ja monia muita materiaaleja. Kädentaidoissa saadaan myös onnistumisen kokemus ja näkyvä tulos omasta työstä. Kädentaidot liittyvät myös juhlapyyhiin valmistautumiseen. Ennen joulua tehdään paljon erilaisia askarteluja aiheeseen liittyen. Jouluksi syntyvät tontut ja enkelit. Myös pääsiäinen on toinen juhlapyyhiä, johon liittyy runsaasti askartelua. Silloin laitetaan rairuohot kasvamaan ja tehdään tipuja ja pääsiäismunia.

Kädentaitojen opettelu on suhteessa lapsen ikään. Pienimmät alle 3-vuotiaat tekevät yksinkertaisia kädestä pitäen ohjattuja askarteluja, he opettelevat maalaamaan ja käsittelemään värejä ja muovailuvahaa. Isommat opettelevat uusia taitoja ja uusia materiaaleja.

5.5 Draama ja juhlat

Päiväkoti Sinitiukussa leikitään roolileikkejä ja näytellään erityisesti juhlissa. Roolileikkeissä lapsi voi pukeutua esimerkiksi prinsessaksi, palomieheksi tai poliisiksi tai menneiden aikojen ritariksi. Rooli antaa lapselle mahdollisuuden eläytyä sekä mielikuvitus- että aikuisen maailmaan. Norjalainen draamapedagogi Faith G. Gus (1991) vertaa tällaista taianomaista leikkiä teatteriin. Lasten teatteri toimii hänen mukaansa lapsen sisimmän tilan ja ulkoisen maailman välisenä tilana. Näyttämöllä roolihahmosta voi tulla lapsen sijainen, jolloin lapsi voi kokea asiat roolihahmon kautta ja samaistua siihen. (Lindqwist 1991, 131). Airaksinen ja Okkonen (2006 , 8 -9) painottavat roolileikkien merkitystä lapsen luovan aktiivisuuden kehittäjänä. Roolileikeissä lapset oppivat ottamaan huomioon toisiaan, käyttämään uusia käsitteitä ja kehittämään ajattelukykyään. Roolileikkien kautta lapsen on mahdollista päästä peloistaan.

Päiväkodissa näytellään myös käsinukkien avulla. Varsinkin pienemmille lapsille tämä on tärkeää havaintoesitystä. Nukkehahmoina käytetään paljon eläinsaduista tuttuja roolihahmoja. Myös seurakunnan edustajat käyttävät esityksissään draaman menetelmiä.

Sinitiukussa juhlistetaan joulua, pääsiäistä , itsenäisyyspäivää ja kevätkauden loppua järjestämällä juhlia päiväkodin henkilökunnalle ja lapsille sekä osa juhlista myös vanhemmille. Joulujuhlassa näytellään perinteinen jouluevankeliumi ja kevätjuhlassa hyvästellään lauluin esikoululaiset koulutielle. Itsenäisyyspäivän juhla on perinteinen ja juhlava esitys pukeutumisineen ja tarjoiluineen.

6. ARVO- JA USKONTOKASVATUS

STAKESin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) määrittelee eettisen ja uskontokasvatuksen osaksi suunnitelmallista päivähoiton varhaiskasvatusta. Eettisessä kasvatuksessa on kyse lapsen jokapäiväiseen elämään kuuluvista arvoista ja valinnoista. Arvokasvatuksessa pohditaan oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa, valhetta ja totuutta. Ohjausta annetaan lapsen kehitystason mukaisesti. Uskontokasvatuksen ytimen taas muodostavat lapsen ja perheen omaan uskontoon kuuluvat perusasiat. Lapsi saa hiljentyä, kysellä, kuunnella ja pohtia. Lapselle annetaan kokemuksia uskontoon kuuluvien juhlapyhien ja perinteiden esillä pidosta. (STAKES 2005, 28- 29.)

Päiväkoti Sinituokussa arvostetaan eettisiä ja kristillisiä periaatteita. Lapsia ohjataan kristillisten periaatteiden mukaisesti kunnioittamaan elämää, ihmisiä ja omaa itseä arvokkaana ja ainutkertaisena yksilönä. Elämän kunnioitus näkyy myös luonnon kunnioittamisena ja suojelemisena. Lapselle halutaan luoda turvallinen ilmapiiri, jossa hän saa kokemuksia kristillisten perusarvojen toteutumisesta.

Päiväkodissa toteutetaan uskontokasvatusta siten, että luterilaisen seurakunnan lapsityöntekijät käyvät noin neljä kertaa vuodessa pitämässä tilaisuuden lapsille. Lisäksi lapset vierailevat seurakunnan tilaisuuksissa jouluna ja pääsiäisenä. Näihin kuuluu esimerkiksi joulun nukketeatteri, joulukirkko ja pääsiäisvaellus. Sinituokussa järjestetään myös kerran kuussa oma hengellinen aamutilaisuus, jossa on ohjelmaa, laulua, näytelmiä ja kertomuksia lasten Raamatusta. Aamupiireillä lauletaan muiden laulujen ohessa ajoittain myös hengellisiä lasten lauluja.

Päiväkoti Sinituokun periaatteisiin kuuluu toisen uskonnon kunnioittaminen. Lapsille, joiden perheessä on muu kuin perinteinen kristillinen usko järjestetään tilaisuuksien ajaksi muuta ohjelmaa. Vanhemmat ovat mukana päiväkodin eettisessä ja uskontokasvatuksessa osallistumalla lapsensa kasvatuskeskusteluihin ja vanhempien iltoihin päiväkodissa.

7. ESIOPETUS

Käsitys esiopetuksesta perustuu näkemykseen lapsen roolista aktiivisena oppijana.

Lapsella on toimiva rooli omassa elinympäristössään ja välittömästi tai välillisesti koko yhteiskunnassa. Esiopetuksessa kunnioitetaan ja sallitaan lapsen oma kokemusmaailma, joka on kaiken kasvun ja oppimisen perusta. Lapsi nähdään myös oman elämänsä rakentajana ja osallistujana yhteisönsä elämässä. Tässä korostuu vuorovaikutusprosessi lapsen ja ympäristön ihmisten välillä. Kasvun ja kasvatuksen ydin on yhdessä toimiminen. Yhtenä esiopetuksen tavoitteena onkin lisätä lapsen tietoisuutta hänen oman toimintansa merkityksellisyydestä ja vaikuttavuudesta. Lapsi voi voimaantua oman elämänsä hallintaan. (Hujala 2002, 45.)

Opetuksellisesti esiopetuksen tavoitteita on antaa valmiuksia oppimaan oppimisessa, opettaa ennakoimaan mahdollisia oppimisvaikeuksia, antaa valmiuksia oman elämän hallintaan ja opettaa ryhmässä toimimisen taitoja. Esiopetuksessa on tarkoitus myös tuottaa iloa oppimisesta ja tekemisestä. ((www.hel2.fi/ preschool esite 2009)

Esiopetuksessa havainnoidaan lapsen kehitysvaiheita ja lapsen oppimista eri menetelmin. Lasta havainnoidaan arkielämän tilanteissa, leikeissä ja tehtävissä. Tämän havainnoinnin tarkoituksena on tuottaa tietoa lapsesta hänen varhaiskasvatussuunnitelmansa pohjaksi. Lapsi voi tarvita myös erityisiä tukitoimia päivähoitossa tai koulussa ja on tärkeää saada tietoa mahdollisten tukitoimien tarjoamiseksi lapselle ja perheelle. Esiopetuksessa käytetään myös erilaisia testejä lapsen kehitysvaiheiden tunnistamiseksi. (Lummelahti 2001, 26 - 28.) Testit tehdään vanhempien luvalla.

Esiopetus toimii varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen linkkinä. Esiopetuksen tarkoitus on parantaa lapsen oppimisedellytyksiä ja siten antaa entistä paremmat edellytykset oppivelvollisuuskoulun aloittamiselle. Oppimiskäsitys perustuu siihen, että lapsi itse rakentaa aikaisemmin oppimansa tiedon pohjalta uudet käsityksensä asioista. (Hujala 2002, 58)

Esiopetusta päiväkotit Sinituokussa antaa kaksi esi- ja alkuopetuspätevyiden omaavaa lastentarhanopettajaa. Opetus on jaettu siten, että opettajat vastaavat vuoropäivinä matematiikan ja äidinkielen opetuksesta. Luonto- ja ympäristökasvatusta annetaan

aamupiireillä sekä retkillä. Toinen opettaja vastaa musiikkileikkikouluopetuksesta ja toinen liikuntaleikkikoulun sisällöstä. Arvo- ja tapakasvatus on läpäisyaiheena eri varhaiskasvatuksen osa-alueissa.

Päiväkoti Sinituokun varhaiskasvatuksen tavoitteet ja myös sisältö on yhden mukainen Hattulan kunnan muiden päiväkotien kanssa. Lisäksi esiopetuksessa on päiväkodin omia sisältöalueita ja toteuttamistapoja.

7.1 Äidinkieli

Äidinkielen opetuksen tavoitteena esiopetuksessa on lapsen itseilmaisun kehittäminen, puhemotoriikan hallinta, sana- ja käsitevaraston kartuttaminen, vuorovaikutustaitojen kehittäminen, lukemisen ja kirjoittamisen esitaitojen harjoittaminen sekä tiedonhankintaan tutustuminen. Menetelminä äidinkielen opetuksessa on muun muassa sadut, lorut, riimit ja runot. Lapsilla on käytössään esiopetuskirjan Ville Veturi työkirja, johon he tekevät erilaisia äidinkielen tehtäviä. Lapselle opetetaan kirjaimia, tavuja, äänteitä ja sanoja lukuleikkien ja ääntämisharjoitusten avulla. Äidinkielen opetukseen kuuluu myös kuullun ymmärtäminen, annetun ohjeen mukaan toimiminen ja muistin kehittäminen erilaisten muistitehtävien avulla.

Kirjoittamisessa harjoitellaan kirjoitussuuntaa, kynäotetta, oman nimen kirjoittamista ja suuraakkosia sekä pidetään esillä pienaakkosia. (Hattulan kunnan esiopetussuunnitelma 2007,7)

7.2 Matematiikka

Matematiikan opetuksen tavoitteita ovat lapsen matemaattisen ajattelun kehittäminen, ajan kulun ymmärtäminen, muistin ja loogisen ajattelukyvyyn kehittäminen. lapsi oppii ongelmanratkaisukykyä ja arviointia sekä perustelemaan omia näkemyksiään ja hyväksymään toisten mielipiteitä. Esiopetuksen avulla opitaan luokittelua, sarjoittamista, vertailua, lukusuuntaa, rahan arvoa sekä luvut 1-12. (Hattulan kunnan esiopetussuunnitelma 2007,9.)

Ajankulussa tutustutaan vuodenaikoihin, kuukausiin ja päiviin sekä vuorokaudenaikoihin. Lapsi tutustutetaan kelloon ja käsitteisiin eilen, tänään huomenna.

Lapsi oppii myös yksinkertaisia laskutehtäviä, joita tehdään Ville Veturin harjoituskirjaan

7.3 Luonto- ja ympäristökasvatus

Osana esiopetusta on luontoon ja ympäristöön liittyvä kasvatus ja ohjaus. Luonto nähdään olennaisena osana elinympäristöä. Siihen tutustutaan vuosittaisten teema-alueiden kautta tutustumalla luontoympäristöihin, luonnon ilmiöihin, eläimiin ja kasvillisuuteen. Luontoon tutustumisessa käytetään apuna kirjallisuutta, taidetta, askartelua ja luontoretkeä. Myös sadut voivat ohjata tutustumaan esimerkiksi eläimiin.

Luonto- ja ympäristökasvatuksessa lapsi oppii kunnioittamaan luontoa, nauttimaan luonnosta, löytämään uusia asioita. Hän oppii myös varjelemaan luontoa, kulkemaan luonnossa sekä oppii tunnistamaan joitakin hyödyllisiä ja haitallisia kasveja. Lapsi oppii myös säästäväisyyttä ja jätteasioita. Myös taajamaliikkumisen turvallinen ohjaus kuuluu luonto- ja ympäristökasvatukseen.

7.4 Taide- ja kulttuuri

Lapsi tarvitsee elämäänsä myös taide ja kulttuurikokemuksia. Päiväkoti Sinitiukun taidekasvatus sisältyy toimintatuokioihin, joissa piirretään, maalataan ja harrastetaan käden taitoja. Lisäksi voidaan käydä taidenäyttelyissä ja tapahtumissa sekä tutustua kulttuurisiin ja historiallisiin nähtävyyksiin, joita on lähiympäristössä. Oman kulttuurin tuntemus on tärkeää lapsen ympäristöön sopeutumisessa ja lisäksi lapsivoi ymmärtää myös vieraita kulttuureja ja niiden erilaisia tapoja. Päiväkodissa voi olla myös eri kulttuuritaustasta tulevia lapsia.

8. LOPUKSI

Päiväkoti Sinitiukussa halutaan jatkaa laatutyötä arvioimalla laadun toteutumista päiväkodissa. On tärkeää kiinnittää jatkuvasti huomiota siihen, kuinka hoitoa

toteutetaan, ympäröiviin hoidon edellytyksiin ja yhteistyöhön perheiden kanssa. Haluamme yhteistyössä perheiden kanssa jatkaa laatutyötä päiväkodissamme. Sinitiukulla on omat painotusalueet, joita halutaan kehittää. Vanhempien mielipiteet ovat tervetulleita hoidon kehittämisessä.

Hyvä laatu edellyttää sitoutumista samoihin kasvatustavoitteisiin. Tavoitteena laatutyössämme on toimia lapsen edun mukaisesti yhteistyössä vanhempien kanssa niin, että lapsen ääni pääsee myös esille. Tähän tavoitteeseen pääsemme ottamalla huomioon lapsen yksilölliset tarpeet, toimimalla lapsen kehitystason mukaisesti sekä toteuttamalla kasvatuskumppanuutta. Haluamme tehdä näkyväksi päiväkodin arvot, toimintaperiaatteet ja yhteistyömuodot. Hyvä päivähoito on yhteistyötä ja toimintaa lapsen parhaaksi !

LÄHTEET

- Airaksinen, Raija & Okkonen, Seija 2006. Teatteria tenaville. Lapsi teatterin kokkina. Jyväskylä. Gummerus.
- Helenius, Aili, Karila Kirsti, Munter, Hilikka, Mäntynen, Pirkko & Siren-Tiusanen Helena 2002. Pienet päivähoidossa. alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki.WSOY.
- Hongisto - Åberg, Marja, Lindberg-Piiroinen, Anne & Mäkinen, Leena 1996. HIP HOP musisoi ! Musiikki varhaiskasvatuksessa: Helsinki. Fazer.
- Hujala, Eeva 2002. Uudistuva esiopetus. Helsinki. Gummerus.
- Karvonen, Pirkko, Siren, Helena & Vuorinen, Riitta 2003. Varhaisvuosien liikunta. Jyväskylä. Gummerus.
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva. WS Bookwell Oy
- Lindqwist, Gunilla 1998. Leikin mahdollisuudet. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.
- Lummelahti Leena 2001. Yksilöllinen esiopetus. Helsinki. Tammer-paino.
- Ruusuja poimin , ruusuja kannan. Kokoelma vanhoja värssyjä 2000. Tanska. Satusiivet Oy.
- Sinkkonen, Jari & Kalland Mirjam (toim.) 2005. Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Helsinki. WSOY.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007. STAKES, oppaita 56. Vaajakoski. Gummerus
- Julkaisemattomat:
- Hattulan kunnan esiopetussuunnitelma 2008. Hattulan kunta
- Päiväkoti Sinitiukun laatukäsikirja 2007, Hattula
- Nuoren Suomen liikuntakoulu 2009.